

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра фтизіатрії і пульмонології

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДЛЯ СЕМІНАРСЬКОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ:

СИНДРОМ ІНФІЛЬТРАЦІЇ У ФТИЗІАТРІЇ

Львів 2020

Методичні вказівки для практичної роботи аспірантів при підготовці до семінарських занять з дисципліни за вибором «Синдром інфільтрації у фтизіатрії» для підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина», спеціалізацією «Фтизіатрія» складені:

Костик О. П., завідувач кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Ільницький І. Г., професор кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Сахелашвілі М. І., професор кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Чуловська У. Б., доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних
наук, доцент

Рецензент:

Радченко О. М., професор кафедри внутрішньої медицини № 2 Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Предметом вивчення навчальної дисципліни є перебіг клінічних форм туберкульозу в сучасних умовах, рентгенологічні синдроми, диференційна діагностика генезу синдрому інфільтрації, дисемінації, перебіг туберкульозу на фоні супутніх захворювань, сучасні стандарти діагностики та лікування.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни "Синдром інфільтрації у фтизіатрії" є формування теоретичних знань та поглиблення комплексу вмінь, навичок та інших компетенцій, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання у фтизіатрії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Основним завданням вивчення дисципліни "Синдром інфільтрації у фтизіатрії" є **вивчення проблем** визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми фтизіатрії в сучасних умовах; вільно володіти сучасними методами з досліджуваного наукового напрямку; використовувати новітні методи діагностики та лікування; вивчити особливості патофізіології та патоморфології туберкульозу; вільно аналізувати результати дослідження системи зовнішнього дихання та її функції та ендоскопічні методи дослідження; вільно аналізувати рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу легень.

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

— **знати:** анатомічно-функціональні особливості органів дихання людини, дослідження функції системи зовнішнього дихання, основні синдроми у фтизіатрії, такі як синдром інфільтрації, синдром дисемінації, клініко-рентгенологічні особливості первинного та вторинного туберкульозу, особливості перебігу туберкульозу на фоні цукрового діабету, ВІЛ-інфекції та СНІДу, рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу, сучасні стандарти діагностики туберкульозу, перелік мікробіологічних досліджень з діагностики туберкульозу, показання до госпіталізації пацієнтів із захворюванням на туберкульоз, визначення контактів з хворими на туберкульоз, знати сучасні стандарти лікування туберкульозу згідно нового наказу МОЗ України № 530 від 25.02.2020 р., протипоказання до стандартного короткострокового режиму лікування, групи препаратів, рекомендованих до застосування у індивідуалізованих довгострокових схемах лікування МЛС-ТБ, дозування препаратів для лікування у дорослих та дітей з врахуванням діапазону маси тіла.

— **вміти:** збирати медичну інформацію про стан пацієнта; виділяти вперше виявлений новий або повторний випадок туберкульозу у людини будь-якого віку в конкретному місці його перебування або інших порівнянних умовах, де існує ризик зараження інших людей, розслідувати індексний випадок, інтепретувати туберкулінову шкірну пробу, здійснювати обстеження, спостереження та лікування хворих та усіх контактних осіб, які були в осередковому або близькому контакті з хворими на активний туберкульоз та туберкульоз з бактеріовиділенням відповідно до клінічних настанов, обстежувати хворих на легеневої або позалегеневої туберкульоз із застосуванням загально-клінічних, мікробіологічних, радіологічних методів згідно з критеріями стандарту діагностики туберкульозу, проведення хірургічної біопсії (з місць ураження) з отриманням матеріалу для подальшого мікробіологічного та морфологічного дослідження, призначити відповідний режим лікування керуючись результатами отриманих досліджень, оцінювати та сприяти прихильності пацієнта до лікування, використовуючи пацієнт-орієнтований підхід у співпраці з членами сім'ї, представниками громад, соціальних служб, проводити активний моніторинг побічних реакцій на препарати, контролювати результати лікування.

ЗМІСТ

Теми семінарських (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Тема	Години
1.	Ендоскопічні методи діагностики у фтизіатрії.	2
2.	Патогенетичне лікування при інфільтративних процесах туберкульозного генезу.	2
3.	Патогенетичне лікування при інфільтративних процесах неспецифічного генезу.	2
4.	Основні принципи лікування при інфільтративних процесах специфічного та неспецифічного генезу.	2
Разом		8

Теми семінарських (заочна форма навчання)

№	Тема	Години
1.	Патогенетичне лікування при інфільтративних процесах туберкульозного генезу.	2
2.	Патогенетичне лікування при інфільтративних процесах неспецифічного генезу.	2
Разом		4

ТЕМА 1. ЕНДОСКОПІЧНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ У ФТИЗІАТРІЇ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо особливостей ендоскопічних (інструментальних) методів дослідження у фтизіатрії.
2. Вміти інтерпретувати результати основних сучасних методів діагностики інфільтративного туберкульозу та диференційної діагностики з іншою легеневою патологією.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, кабінети інвазивного (інструментального) дослідження.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати інструментальних методів обстежень (ларингоскопії, бронхоскопії, медіастиноскопії, пункційної біопсії, торакоскопії, лапароскопії)

Навчальні питання

1. Покази до проведення ендоскопічних досліджень.
2. Трансторакальна пункція плеври та легені.
3. Ендоскопічне дослідження трахеобронхіального дерева.
4. Покази до проведення ендобронхіальних біопсій.
5. Цитологічні, бактеріологічні, гістологічні дослідження.
6. Інфільтративний туберкульоз легень. Клініко-рентгенологічні варіанти інфільтратів.
7. Казеозна пневмонія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
8. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
9. Ускладнення туберкульозу: кровохаркання, легенева кровотеча. Патогенез, діагностика, лікування, невідкладна допомога. Ускладнення туберкульозу: спонтанний пневмоторакс. Причини виникнення, клініка, діагностика, невідкладна допомога.
10. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.

Практичні навички

1. Знати покази до проведення ендоскопічного дослідження.
2. Знати техніку проведення ендобронхіальних біопсій.
3. Вміти інтерпретувати результати цитологічних, бактеріологічних, гістологічних досліджень.
4. Вміти проводити катетеризацію бронхів.
5. Трансторакальна пункція плеври та легені.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах :Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співавт. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.
6. Tuberculosis control and elimination 2010 – 50: cure, care, and social development (Electronic recourse) / K. Lonnroth [et al.] / www.who.int/tb

ТЕМА 2. ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПРИ ІНФІЛЬТРАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ ТУБЕРКУЛЬОЗНОГО ГЕНЕЗУ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо наказу МОЗ України № 530 від 25.02.2020 р. "Про затвердження стандартів охорони здоров'я при туберкульозі" стосовно стандартів лікування туберкульозу.
2. Удосконалити знання аспірантів щодо відповідного режиму лікування, керуючись результатами мікробіологічних досліджень, визначення ТМЧ до АМБП за молекулярногенетичним методом.
3. Удосконалити знання аспірантів щодо заходів інфекційного контролю.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних, лабораторних та інструментальних обстежень.

Навчальні питання:

1. Пацієнтцентрична модель лікування.
2. Визначення чутливості до лікарських засобів.
3. Формування прихильності пацієнтів до лікування.
4. Децентралізована модель лікування туберкульозу в амбулаторних умовах.
5. Режими лікування.
6. Розслідування контактів.
7. Моніторинг побічних реакцій.
8. Заходи інфекційного контролю.

Література:

1. Наказ МОЗ України № 530 від 25.02.2020 р. "Про затвердження стандартів охорони здоров'я при туберкульозі"
2. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
3. Пульмонологія в вопросах и ответах :Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
5. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
6. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ТЕМА 3. ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПРИ ІНФІЛЬТРАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ НЕСПЕЦИФІЧНОГО ГЕНЕЗУ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо інфільтративних процесів неспецифічного генезу та диференційна діагностика з туберкульозом легень.
2. Вміти інтерпретувати результати обстеження, диференційної діагностики та призначення адекватної терапії.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних, лабораторних та інструментальних методів обстежень, рентгенограми, томограми, комп'ютерні томограми.

Навчальні питання

1. Визначення пневмоній, етіологія, патогенез, клініка. Класифікація, лікування.
2. Диференційна діагностика гострих, хронічних абсцесів легень, пневмоній і туберкульозу.
3. Особливості перебігу абсцесів та гангрен легень. Клініка, діагностика, особливості рентгенологічної картини та бронхоскопії.
4. Роль супутніх захворювань у виникненні гострого і хронічного абсцесу та гангрен легень.
5. Результати лабораторних та інструментальних методів дослідження легень, диференційна діагностика.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості інфільтративних процесів специфічного та неспецифічного генезу.
2. Вміти інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
3. Вміти призначити адекватну терапію.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.

2. Пульмонология в вопросах и ответах :Справочник для врача –Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучаст методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ ПРИ ІНФІЛЬТРАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ СПЕЦИФІЧНОГО І НЕСПЕЦИФІЧНОГО ГЕНЕЗУ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо клінічних проявів інфільтративних процесів специфічного та неспецифічного генезу.
2. Вміти інтерпретувати результати інструментальних та лабораторних методів обстеження.
3. Надати медичну допомогу та призначити адекватне лікування.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, відділення інструментальних методів дослідження.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних та лабораторних обстежень, рентгенограми, томограми, комп'ютерні томограми, результати ендоскопічних методів дослідження.

Навчальні питання:

1. Патоморфоз туберкульозу.
2. Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання.
3. Основні принципи і методи лікування хворих на туберкульоз легень.
4. Стандартні режими хіміотерапії.
5. Категорії лікування хворих на туберкульоз легень.
6. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Вилікування туберкульозу.
7. Залишкові зміни та їх значення для виникнення рецидиву туберкульозу.
8. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
9. Основні принципи терапії неспецифічних запальних процесів в легенях.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
2. Пульмонология в вопросах и ответах :Справочник для врача –Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучаст методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

ТЕМА 1. ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПРИ ІНФІЛЬТРАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ ТУБЕРКУЛЬОЗНОГО ГЕНЕЗУ.

(заочна форма навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо основних принципів лікування інфільтративних процесів у фтизіатрії.
2. Вміти інтерпретувати результати діагностики та клінічних проявів синдрому інфільтрації у фтизіатрії.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, рентгенологічне відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних та інструментальних методів обстежень.

Навчальні питання

1. Методи лабораторного виявлення мікобактерій туберкульозу.
2. Визначення медикаментозної стійкості та її клінічне значення.
3. Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання.
4. “Обов’язкові” контингенти населення, які підлягають профілактичному обстеженню раз на рік.
5. Основні принципи і методи лікування хворих на туберкульоз легень.
6. Стандартні режими хіміотерапії.
7. Категорії лікування хворих на туберкульоз легень.
8. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Вилікування туберкульозу.
9. Залишкові зміни та їх значення для виникнення рецидиву туберкульозу.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості інфільтративного синдрому в легенях.
2. Сучасні стандарти діагностики туберкульозу.
3. Сучасні стандарти лікування туберкульозу.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
2. Пульмонология в вопросах и ответах :Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співавт. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.

**ТЕМА 3. ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПРИ ІНФІЛЬТРАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ
НЕСПЕЦИФІЧНОГО ГЕНЕЗУ**
(заочна форма навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо інфільтративних процесів неспецифічного генезу та диференційна діагностика з туберкульозом легень.
2. Вміти інтерпретувати результати обстеження, диференційної діагностики та призначення адекватної терапії.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних, лабораторних та інструментальних методів обстежень, рентгенограми, томограми, комп'ютерні томограми.

Навчальні питання

1. Визначення пневмоній, етіологія, патогенез, клініка. Класифікація, лікування.
2. Диференційна діагностика гострих, хронічних абсцесів легень, пневмоній і туберкульозу.
3. Особливості перебігу абсцесів та гангрен легень. Клініка, діагностика, особливості рентгенологічної картини та бронхоскопії.
4. Роль супутніх захворювань у виникненні гострого і хронічного абсцесу та гангрен легень.
5. Результати лабораторних та інструментальних методів дослідження легень, диференційна діагностика.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості інфільтративних процесів специфічного та неспецифічного генезу.
2. Вміти інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження.
3. Вміти призначити адекватну терапію.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008.- 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах :Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучаст методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співав. Пульмонологія і фтизіатрія.- Київ-Львів, 2009- 1335 с.